

Olvassa el figyelmesen az alábbi internetes cikket, majd válaszoljon a kérdésekre!

MÚZEUMBA KERÜLT A @

(anarki)

- (1) A New York-i Modern Művészetek Múzeuma hétfőn felvette a @-t gyűjteményébe. A jel ezentúl az építészeti és dizájnkollekciót gazdagítja, olyan műrekek mellett, mint Herman Miller Aeron irodaszéke, a bogárhátú Volkswagen, a Giro Atmos biciklissisak vagy az Apple iPodja.
- (2) „A @ megszerzése azon a feltételezésen alapul, hogy egy tárgy fizikai birtoklása többé nem szükséges feltétele a beszerzésnek, és ez szabad kezet ad a kurátoroknak ahhoz, hogy felcímkézzék a világot, és olyan dolgokat is elismerjenek, amelyeket nem lehet birtokolni és a MoMA (Museum of Modern Arts) gyűjteményébe helyezni – vagy mert túl nagyok (épületek, Boeing 747-esek, műholdak), vagy mert a levegőben vannak, mindekiéi és senkiéi, mint a @ – írta a szerzeményről szóló cikkében Paola Antonelli, a múzeum dizájnkollekciójának kurátora. – A minőség, a relevancia és az általános kiválóság kritériumai ezekre a tételekre ugyanúgy vonatkoznak, mint a MoMA gyűjteményében megtalálható összes tárgyra.”
- (3) A @ hosszú évszázadok óta, sőt egyes feltételezések szerint lassan másfél évezrede velünk van, de amire a MoMA most rátette a kezét, vagyis műtárgyként felcímkézett, az kifejezetten az emailcímekben használt @, amelynek első ilyen célú felhasználása Ray Tomlinson amerikai elektromérnöknek tulajdonítható. Tomlinson munkaadója, a BBN nevű cég a múlt század hatvanas-hetvenes éveiben részt vett az amerikai hadügyminisztérium számítógépes rendszere, az ARPAnet (Advanced Research Projects Agency Network) kifejlesztésében (ezt tekintik az internet elődjének), és őt bízták meg azzal, hogy tervezze meg a hálózatba kötött gépek közti üzenőrendszert. Amikor Tomlinson 1971-ben „kisajátított és újra használatba vett” egy a klaviatúrán már létező, de gyakorlatilag alig használt szimbólumot, jelentős dizájntettet hajtott végre, amely egyrészt „örökre megváltoztatta a @ jelentőségét és funkcióját, másrészt identitásunk jelentős részévé vált, már ami a másokkal való kapcsolattartást és kommunikációt illeti” – írja a múzeum kurátora.

Kutya, macska, malac, majom

- (4) A @ írógépen először 1885-ben tűnt fel a karakterek között; angolul már akkor is „at”-nek mondták, mint most, és a „darabonként”, „á” kereskedelmi fogalmat jelölte. (10 dinnye á 100 forint = 1000 Ft.) A @ karrierje azonban ennél jóval korábban kezdődött. Egyes nyelvészek szerint a jel az i.sz. VI.-VII. századtól a latinban az *ad* prepozíciót (-ra, -ért, -hoz, -ig, stb.) helyettesítő összevont betű, ligatúra volt.

- (5) Mások szerint az olasz reneszánszban az amforát mint mértékegységet jelölték így, és ennek nyomai máig fellelhetők egyes újlatin nyelvekben, ahová viszont érdekes módon valószínűleg arab közvetítéssel került. Létezik olyan teória is, amely szerint a @ a francia à-ból fejlődött ki, és Franciaországban, illetve Svédországban ma is így használják, feltehetően azért, mert lusták felemelni a kezüket a papírról, amikor az ékezetet teszik az a betűre.
- (6) Az amforaelméletet látszik erősíteni, hogy az *arroba* szó ma spanyolul és portugálul is mértékegységet, mégpedig a metrikus rendszer bevezetése előtt használt mértékegységet jelent: Spanyolországban és Mexikóban 11,5 kg-nak, Portugáliában és Brazíliában kb. 15 kg-nak felel meg. A @-t spanyolul és portugálul is *arroba*-nak nevezik, franciául *arobase*-nak vagy *arrobe*-nak.
- (7) A többi országban azonban egyszerűen ránézéssel módszerrel nevezték el a @-t, vagyis úgy hívják, amire szerintük a legjobban hasonlít. Oroszul a @ *cobaka* (szabáka, kutya), állítólag azért, mert a szovjet DVK számítógépeken a jel leginkább kutyára emlékeztetett. Olaszul *chiocciola* (csiga), görögül *παπάκι* (papáki, kacska) kínaiul *hsziao laosu* (kisegér).
- (8) Finnül *kissanhanta* (macskafarok), norvégül *grisehale* (malacfarok), németül *Affenschwanz* (majomfarok), esetleg *Klammeraffe* (lógó majom). Dánul és svédül *snabel*, illetve *snabel-a* (elefántormány). Héberül *שטרודל* (strudel, vagyis rétes). Katalánul *ensaïmada*, ami egy Mallorcán népszerű csiga alakú sütemény. Csehül és szlovákul *žavináč*, vagyis heringbe göngyölt savanyúság.
- (9) A magyar ebben a tekintetben is teljesen egyedülálló, ugyanis semmilyen más nyelven nem hívják kukacnak a @-t, igaz, a szó keletkezése a homályba vész, és feltalálóját valószínűleg már nem lehet azonosítani.

Korszerű felhasználási módok

- (10) A programozók is előszeretettel vetették magukat a ritkán használt @-ra, így az mást és mást jelent a különböző programnyelveken. A C#-ban például bizonyos fajta stringeket (karakter sorokat) jelöl, a Javában annotációkat, a Pascalban a változók helyét, a Rubyban meg változókat.
- (11) Kultúrtörténeti érdekesség, hogy a spanyolban és a portugálban egészen különös jelentést nyert a @, dzsóker morfémává vált, amely képes arra, hogy – legalábbis írásban – eltüntesse a nemek közötti különbségeket. Abban a spanyol mondatban például, hogy *Hola l@s viej@s amig@s y l@s nuev@s amig@s!*, (Sziaztok, régi barátok és új barátok) nem lehet eldönteni, hogy hím- vagy nőnemű barátokról van-e szó, míg ha csupa o lenne a @-k helyén, akkor férfiakról, ha meg a, akkor nőkről beszélénk.
- (12) További intuitív felhasználási módok: az @-t az anarchisták előszeretettel használják jelük, a körbe zárt A leírására, az angol nyelven sms-ezők az *at* kiváltására, a Twitteren és a blogokon pedig gyakran jelöli a publikus, de meghatározott személynek szánt üzeneteket. Azt például, hogy *Szeretlek, Lajos!* a Twitteren úgy kell mondani, hogy *@Lajos: Szeretlek.*

(http://index.hu/tech/2010/03/23/muzeumba_kerult_a/)

1. Jellemezze a cikkben említett személyeket!

	Ki ő?	Hogyan köthető a @ jelhez?
Ray Tomlison		
Paola Antonelli		

4p

2. Egészítse ki a @ használatára vonatkozó táblázatot a szöveg alapján!

Nyelv	Kiejtés	Jelentés
	arrobe, arobase	
angol		
		<i>-ra, -ért, -hoz, -ig</i>
	<i>arroba</i>	
		<i>11,5kg</i>

10p

3. Soroljon fel három-három nyelvet, amiben a @ elnevezése...

...étel _____

...állat _____

...testrész _____

3p

4. Határozza meg a következő két fogalmat és a kettő közti különbséget!

Ligatúra: .....

.....

Dzsókermorféma: .....

.....

Különbség: .....

.....

3p

5. Mi a különbség az ARPAnet rövidítésben a kis- és nagybetűk között?

.....

.....

2p

6. A megfelelő kezdőbetűkkel jelölje, hogy igazak vagy hamisak a következő állítások!

___ A @ 1971-ben jelent meg a számítógépek billentyűzetén.

___ A @-t több nép használta már a számítógép megjelenése előtt is.

___ A Pascal és Ruby programnyelvben a @ jelentése megegyezik.

___ A @ blogokon a konkrét személynek szóló üzenetet különbözteti meg.

___ A @ elnevezése csak a magyar nyelvben „kukac”.

5p

7. A következő képeken a Modern Művészetek Múzeumának három „szerezménye” szerepel. Mindegyik alá írjon egy tulajdonságot, ami kiállítási darabként megkülönbözteti a másik kettőtől!

3p

7. Említsen két-két érvet az ellen és amellet, hogy a fenti tárgyak művészeti alkotások között szerepelhessenek egy múzeumban!

Érv: .....

.....

Érv: .....

.....

Ellenérv: .....

.....

Ellenérv: .....

.....

4p

8. Adjon más típusú alcímet a cikk részeinek!

Kutya, macska, malac, majom

Figyelemfelkeltő helyett témamegjelölő cím: .....

.....

Korszerű felhasználási módok

Témamegjelölő helyett figyelemfelkeltő cím: .....

.....

2p

9. Fogalmazza meg azt a riporter kérdést, amire Paola Antonelli második bekezdésbeli szavai egy interjúban elhangozva vonatkozhatnak!

.....

.....

1p

Tegyen fel további három riporter kérdést a hírrel kapcsolatban, amire a szövegből nem kapott választ!

1. ....

.....

2. ....

.....

3. ....

.....

2p

———
40p

MEGOLDÁSOK

1.

	Ki ő?	Hogyan köthető a @ jelhez?
Ray Tomlison	elektromérnök	ő használta először email-címben a @ jelet
Paola Antonelli	a MoMA dizájnkollekciójának kurátora	felvette a dizájnkollekció kiállítási tárgyai közé a @-t

A tartalmilag azonos válaszok 1-1 pontot érnek: 4p

2.

Nyelv	Kiejtés	Jelentés
francia	arrobe, arobase	à
angol	at	darabonként
latin	ad	-ra, -ért, -hoz, -ig
portugál	arrobá	15 kg
spanyol	arrobá	11,5 kg

A helyesen kitöltött mezők 1-1 pontot érnek: 10p

3. étel: **héber, katalán, cseh**

állat: **orosz, olasz, görög, kínai, német**

testrés: **finn, norvég, német, dán, svéd**

Soronként bármely három szó 1-1 pontot ér, ha a sor 3-nál kevesebb szót tartalmaz, nem adható rá pont: 3p

4. Ligatúra: **összevont betű, két betűt helyettesít**

Dzsókermorféma: **kétféleképpen olvasható betű**

Különbőség: **a ligatúra két betű helyett áll, a dzsókermorféma pedig egy betű helyett, de kétféleképpen olvasható**

Tartalmilag azonos válaszok 1-1 pontot érnek: 3p

5. Az **ARPA** rövidítésben minden betű egy szónak felel meg, a net pedig egy szó első három betűjét emeli ki rövidítésként (amit önálló szóként is használnak)

Tartalmilag azonos válasz: 2p

6. **H** A @ 1971-ben jelent meg a számítógépek billentyűzetén.

I A @-t több nép használta már a számítógép megjelenése előtt is.

H A Pascal és Ruby programnyelvben a @ jelentése megegyezik.

I A @ blogokon a konkrét személynek szóló üzenetet különbözteti meg.
I A @ elnevezése csak a magyar nyelvben „kukac”.

A megfelelő kezdőbetűk 1-1 pontot érnek: 5p.

7. @: **nem tárgy, fizikailag nem birtokolható**
Boeing 747: **túl nagy ahhoz, hogy kiállítsák**
iPod: **boltban kapható, közhasználatú tárgy**

Tartalmilag azonos válaszokra 1-1 pont adható: 3p

7. Érv: **művészi igénnyel tervezett tárgyak**
Érv: **jellemzik a modern kort**
Ellenérv: **nem ritkaságok, hétköznapiak**
Ellenérv: **még nem ítélték meg az értékük**

Tartalmilag hasonló vagy ezekkel egyenértékű érvekre 1-1 pont adható: 4p

8. Figyelemfelkeltő helyett témamegjelölő cím: **pl. A @ története és elnevezései**
Témamegjelölő helyett figyelemfelkeltő cím: **pl. @Szeretlek Lajos!**

A példákön kívül természetesen bármilyen cím 1-1 pontot ér, ami megfelel a megadott stílusnak: 2p

9. **Milyen alapon került be a @ a MoMA gyűjteményébe?**

Tartalmilag azonos kérdés: 1p

10. **Mikortól tekinthető meg a kiállítás?; Hogyan fogadta a közönség a @ kiállítását?; Milyen tárgyak kiállítását tervezik a közeljövőben?; stb.**

Bármely kérdés, amire a szövegben nem volt válasz, 1 pontot ér: 3p

Összesen: 40p